

**[Příprava na bytový seminář „Metafyzická zkušenost ve smyslu přímého kontaktu“]  
Ladislav Hejdánek**

This is a part of the original document:

[1980](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1980](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 1. 12. 1980
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 1. 12. 1980

## [Příprava na bytový seminář „Metafyzická zkušenost ve smyslu přímého kontaktu“]

### 801201-1

1. Metafyzická zkušenost ve smyslu přímého kontaktu a zakoušení „toho čtvrtého“ není možná.
2. To neznamená, že jsme filosoficky odkázáni jen na „trojici“, neboť existuje oblast (nikoli země nikoho, nýbrž naopak země pod dvojí mocí), kde existují jakési „srostlice“ nepředmětného a předmětného, kde předmětné pře-važuje a kde nepředmětné převládá.
3. Náš přístup naopak znamená destrukci a rekonstrukci toho, co jsme shrnuli do zmíněné trojice: musíme zrušit a postavit znovu pojmy (a celé pojetí) subjektu, objektu a aktivity (ať už myšlenkové, nebo „praxe“ vůbec).
4. Takové převratné počínání musíme nejprve vypracovat a vyzkoušet na nějakém modelu. Tím modelem nám bude pojem a pojetí události.
5. Možnost navázat na Hérakleita: *panta rhei* – vše teče, vše se děje. Ale něco nového: myšlenka „jednoho“ (byť pluralizovaného) znamená: vše se děje, ale jako pluralita vnitřně integrovaných událostí.
6. Možnost navázat na Leibnize: vnitřní pohyb události. Ale něco nového: událost není (nebo nemusí být) neprodyšně v sebe uzavřena, nýbrž má „okna“ a „dveře“.
7. Hérakleitův „věčný *logos*“ a Leibnizova „monáda monád“, garantující prestabilizovanou harmonii vnitřního vyčeřování monád, musíme pochopit radikálně jako „to čtvrté“ (tj. jako čirou nepředmětnost).
8. Pro Hérakleita *logos* pořádá tok dění zvnějška, pro Leibnize je monáda monád sice čímsi vnějším, ale vládne vnitřnímu a skrze vnitřní; nejasné zůstává spojení či přechod mezi vnitřním a vnějším.
9. V našem pojetí je dění založeno ve zvnějšňování vnitřního. V tom lze navázat na Hegela, který zdroj vši podstatné změny nachází ve vnitřních rozporech. Proti němu v našem pojetí je zdroj všeho nového hledán ve vnitřním, které je v napětí a rozporu s vnějškem (sám vnějšek je naproti tomu zdrojem setrvačnosti).
10. Významnou úlohu má v našem pojetí časovost: zvnějšňování vnitřního odpovídá přechodu budoucnosti v přítomnost a přítomnosti v minulost. To však má zapotřebí některých dalších vymezení.
11. Událost je integrovaná část dění, která má svůj počátek, průběh a konec. Integrovanost události znamená, že v každém „okamžiku“ průběhu události je její minulost i její budoucnost „při tom“, tj. přítomná.
12. Skutečná minulost není minulé přítomnost, nýbrž přítomná minulost. Podobně skutečná budoucnost není budoucí přítomnost, nýbrž přítomná budoucnost. Minulá a budoucí přítomnost jako kdyby nebyly: jedna už není, druhá ještě není. Skutečné je to, co je schopno uvést ve skutek, resp. co je uvedeno ve skutek (nebo co působí – jak říká německý jazyk: *wirklich ist, was wirkt*).

13. Jak se minulé přítomnost stává přítomnou minulostí? Nejde tu o nějaký vývoj, o proměnu, proces, přechod, nýbrž o přetvoření, osvojení, integrování něčeho jiného, druhého, odlišného, cizího do toho, co je vlastní. Tak tomu je v reagování jedné události na jinou.
14. Takto ovšem nelze mluvit o vnitřním dění události, o „stávání se“, o procesu zvnějšňování vnitřního. To především proto, že vnitřní není minulostí, nýbrž naopak tím, co se teprve stává a co se má stát (= vnějším), tedy je spíše budoucností. Jestliže se však budoucnost musí přítomností a pak minulostí teprve stát, předchází jí. Obvykle to, co předchází něčemu, co následuje, jmenujeme minulostí. Jak lze řešit tento rozpor?
15. Tady nám může pomoci jen konstituce pojmu subjekt jako centra či ohniska perspektiv. Příklad: nejstarší je mládí člověka, kdežto jeho stáří je nejmladší (nejnovější). V čí perspektivě je to nejstarší tím nejmladším a v čí perspektivě je to nejmladší tím nejstarším? Rozdílnost perspektivy subjekt[iv]ní a objektivní.
16. Vztah mezi událostí a subjektem. (Příště.)